

Alternatief

Voor Belgische oren klinkt het hoogst ongewoon, maar in Wenen valt voor het ogenblik het spannendste theater aan de grootste schouwburgen te beleven. Daar leeft een drang naar experiment en vernieuwing, daar worden de duidelijkste cultuurpolitieke keuzes gemaakt. De zgn. alternatieve scène ligt er in vergelijking maar slapjes bij. Waaraan dat ligt, daar wordt veel over geredetwist. Kortzichtige kritikasters schimpen bijvoorbeeld op Peymanns dumpingprijzen (150 fr., terwijl dat bij de "Kleinbühnen" en "freie Gruppen" ten minste het dubbele moet bedragen om te kunnen overleven), vergeten daarbij dat de crisis veel ouder is dan dat. Zinniger is de kritiek op de houding van de subsidiërende overheid. De acht grootste Weense theaterbedrijven – met ruimschoots op kop Staatsoper en Burgtheater – verslinden jaarlijks ongeveer 5 miljard frank overheidsgeld, de kleinere ensembles moeten het elk jaar doorgaans met een bedrag van 5 à 10 miljoen zien te rooien en de om en bij de zestig "freie Gruppen" verdelen onder zich een karige 60 miljoen frank. Daarbij wordt de versnippering van deze som nog aangemoedigd; de Kleinbühnen-

jury verkiest al jaren het uitdelen van aalmoezen aan allen boven een selectief subsidiebeleid. Het feit dat de "freie Gruppen" de subsidie slechts achteraf ontvangen als produktievergoeding – in tegenstelling tot de 16 "Kleinbühnen", die wel een lopend werkingskrediet krijgen – maakt de zaak er voor ze niet makkelijker op.

De marginaliteit is groot, niet alleen wat financiële middelen betreft, maar ook in status, en dat is misschien nog erger. Johanna Tomek van Theater MbH: "Freies Theater gibt's in anderen europäischen Städten auch. Aber in Wien tun's so, als hätten's ein paar Wahnsinnige erfunden". De interesse van pers en publiek geldt bijna uitsluitend de grote instellingen en het gebrek aan belangstelling kan op de duur niet anders dan verlamend gaan werken. De komst van theatermakers als Peymann en Tabori maakt het probleem nog pregnanter, want hoe moet dat, als zelfs het Burgtheater bewust uit het kleine "avant-garde"-publiek gaat recrutereren?

Zo kom je uiteindelijk bij de vraag van de kip of het ei, want de "Kleinbühnen" en de "freie Gruppen" produceren nu eenmaal niet veel belangwekkends. Om te beginnen zijn vele groepen niet eens op

zoek naar alternatieven, maar pogen zij zich te handhaven binnen bekende grenzen. De meeste van de "Kleinbühnen" baten hun kelder- of kamertheatertje uit met een totaal gebrek aan zelfreflectie en lijken er enkel nog in geïnteresseerd zichzelf in stand te houden, vastgeroest in esthetische en cultuurpolitieke concepten uit een ander tijdperk: boulevardtheatertjes als de Kleine Komödie of Theater Forum, cabaretgroepen als Kabarett Simpl of de Freie Bühne Wieden, de literaire kamertheaters die in de jaren 1950 en '60 de "existentiële" auteurs op de planken brachten: Die Tribüne, Experiment, Theater beim Auersperg, ... Andere ensembles willen wel bewust "op zoek", maar missen talent (of de kans om het te ontplooiën) of slagen er niet in enige continuïteit te ontwikkelen. Theaters als de Gruppe 80, Theater Drachengasse Zwei, Theater Brett en "freie Gruppen" als het Beinhart Ensemble of Theater Spielraum verdienen zich met eenmalige voltreffers wel enige reputatie, maar bleken daarna niet in staat de hooggespannen verwachtingen in te lossen.

Het meest eigenzinnige waren in het voorbije seizoen de multi-media projecten van Daedalus, de 24 uren Homerus-lezing van Angelus Novus en het Serapionstheater met *Anima*

Gianni Schicchi –
Volksoper –
Foto Axel Zeininger